

TRESTNOPRÁVNE ASPEKTY

Násilné činy ako vyhrážky, telesné týranie, obmedzovanie osobnej slobody, nútenie k sexu a znásilnenie sú podľa nášho trestného zákona trestné. Väčšina týchto trestných činov sú tzv. oficiálne delikty, to znamená, že len čo sa o nich polícia alebo iný orgán činný v trestnom konaní, napr. prokuratúra, dozvie, má postupovať z úradnej povinnosti. Každý človek môže oznámiť trestný čin polícii, vyšetrovateľovi či vyšetrovateľke alebo prokuratúre. (Podrobné informácie sú v kapitole 5: Čo môže robiť polícia.)

Práva v trestnom konaní

- V trestnom konaní je žena, ktorá sa stala obeťou násillia, v postavení **poškodenej**. Toto postavenie poškodenej vyplýva zo zákona a nie je potrebné zvlášť sa ho dožadovať. Žena ako poškodená má v trestnom konaní zákonom stanovené práva (pozri aj kapitolu 5: Čo môže robiť polícia).
- **Právo odoprieť výpoveď**. V trestnom konaní má žena právo odoprieť výpoveď, ak je obvinený blízkou osobou. Toto právo má aj družka, ale i rozvedená žena vtedy, ak v čase spáchania skutku manželstvo trvalo. Súd aj orgány činné v trestnom konaní sú povinné o tomto práve ženu informovať. Ak sa žena rozhodne vypovedať, je povinná hovoriť pravdu.
- Vzhľadom na to, že pojednávanie je verejné, môže byť v pojednávacej miestnosti prítomná akákoľvek **osoba, ktorej prítomnosť poskytne žene podporu a ktorej žena dôveruje**. Táto osoba však nemôže byť súčasne svedkom v súdnom konaní.
- Poškodená sa už od začiatku trestného stíhania môže dať **zastupovať splnomocnencom** či splnomocnenkyňou.
- V prípade sexuálnych trestných činov má postihnutá žena právo **neodpovedať na otázky týkajúce sa výlučne jej súkromného života**. Výsluch v ktorejkoľvek časti trestného konania sa má týkať len skutočností vzťahujúcich sa k trestnému činu.

Priebeh trestného konania

Po skončení objasňovania a vyšetrovania predloží polícia alebo vyšetrovateľ či vyšetrovatelka spis okresnej prokuratúre. Prokuratúra rozhodne, či podá na príslušnom súde obžalobu, alebo vec vybaví iným spôsobom. Obžalobu súd doručí aj poškodenej. Poškodená musí byť informovaná aj v prípade zastavenia konania alebo postúpenia veci obvodnému úradu na prejednanie priestupku.

Dôvody na väzbu, prepustenie z väzby

Dôvody na vzatie do väzby sú zložité, závisia od mnohých činiteľov a presne ich stanovuje zákon. Mnohí páchatelia sú stíhaní na slobode. Je tomu tak spravidla aj v prípadoch vážneho opakovaného násillia, nebezpečných vyhrážok a týrania žien. O vzatí do väzby aj o prepustení z väzby rozhoduje súd.

Odporúčanie: Žena, ktorej hrozí nebezpečenstvo zo strany násilníka, má — ak o to požiada — právo byť informovaná o prepustení alebo úteku muža z vyšetrovacej väzby alebo výkonu trestu. Informácie poskytuje to zariadenie, v ktorom bol násilník vo väzbe alebo vo výkone trestu. Ak máte strach pred ďalšími násillnosťami, môžete aj nahliadnutím do spisu na súde zistiť, či a kedy bol muž prepustený, alebo či podal žiadosť o prepustenie z väzby.

Ukončenie trestného konania, odsúdenie

Sú rôzne spôsoby rozhodnutia súdu: odsúdenie bez hlavného pojednávania — vydaním trestného rozkazu, rozsudok na hlavnom pojednávaní, oslobodenie spod obžaloby, schválenie dohody o vine a treste alebo schválenie zmieru. Súd môže uložiť trest odňatia slobody alebo peňažný trest, alebo môže upustiť od potrestania.

Pri páchateloch, ktorí už boli predtým odsúdení, je pravdepodobnejšie, že im súd uloží trest odňatia slobody. Pri netrestaných páchateloch alebo menej závažných trestných činoch súd spravidla uloží trest odňatia slobody s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu alebo peňažný trest. Môže aj upustiť od potrestania.

Náhrada škody

V prípade, že súd rozhodne o vine obžalovaného, môže súd rozhodnúť aj o nároku na náhradu škody (napr. bolestné) poškodenej, ak si tento nárok uplatnila. Ak dôjde k oslobodeniu obžalovaného, alebo súd nerozhodne o nároku na náhradu škody, súd odkáže poškodenú s týmto nárokom na občianske konanie.